Úvěr celní.

I. Ustanovení všeobecná.

Úvěr celní pravidelně se nepovoluje, jelikož každý splatný poplatek celní hotově a ihned zaplacen býti má; avšak nejv. rozhodnutími ze dne 12. května 1856 č. 86 ř. z. a ze dne 31. prosince 1859 připuštěno provisorně, nejvyšším rozhodnutím pak ze dne 6. ledna 1862 definitivně uvěřování (kreditování) splatných poplatků cla dovozního. I povoluje se úvěr celní kupcům a továrníkům (podnikům dopravním, horním a zemědělským), kteří při dovozu vyplácívají větší množství zboží, za něž v předešlém roce zaplatili alespoň 1000 zl.; povolení toto udílí po předchozí žádosti celní úřad zmocněný k tomu ministerstvem financí. V Čechách, na Moravě a ve Slezsku zmocněny jsou k tomu doposud hlavní celní úřady v Praze, v Liberci, v Plzni, v Rumburku, ve Warnsdorfu, v Podmoklí-Děčíně, v Teplicích, v Trutnově, v Chebu, v Budějovicích, v Karlových Varech, v Ústí n. L., v Brně, v Olomouci, v Těšíně a j. v.

II. Úvěr může býti poskytnut na určité období (na jeden rok nebo i na více let) nebo na dobu neurčitou až do výpovědi a v tomto případu netřeba žádati každým rokem o obnovení poskytnutého oprávnění. Úvěr celní odnáší se jen ku splatným dovozním clům počítaje v to i poplatky licenční a všeobecné přirážky k dani potravní; z úvěru celního jsou vyloučena cla vývozní a vedlejší poplatky a daň potravní, kterou platiti dlužno při dovozu do uzavřených měst, dále vyloučena jsou cla průvozní do obnosu 50 zl., jež nutno zapraviti hotově.

III. Obnosy, pro něž úvěr dán, musí být vždy zjištěny a to:

1. tím, že se položí kauce v cenných papírech, při čemž rozhoduje kurs denní; způsobilými papíry cennými tu jsou: rakouské státní úpisy dlužní, veškery vyvazovací obligace této poloviny říše, veškery cenné papíry uherského státního dluhu počítaje v to i losy státní a losy tiské, obligace vyvazovací, obligace desátku vinného, a obligace urbární, zúročitelné listy státní pokladny, 4% obligace úvěrního ústavu pro podniky dopravní a práce veřejné ve Vídni.

2. Cennými papíry v hodnotě $^2/_3$ jich denního kursu; sem náleží: zástavní listy a akcie rakousko-uherské banky, haličského úvěrního ústavu stavovského; dále zástavní listy vydané se schválením a pod dozorem státu ústavy hypotečními, ústavy úvěru pozemkového nebo jinými ústavy, kteréž zabývají se prostředkováním zápůjček hypothekárních; prioritní obligace železnic požívajících plné garancie státu rakousko-uherského a v celém rozsahu provozovaných, obligace haličské zápůjčky z nouze, obligace zápůjček městské obce vídeňské, obligace zápůčky města Štýrského Hradce, dílčí úpisy dlužní půjček k regulaci Dunaje, 4% obligace bukovinské zemské zápůjčky, dílčí dlužní úpisy 4% prioritní zápůjčky r. 1892 uzavřené akciovou společností »Podkrajinských drah«; dlužní úpisy školního fondu, dlužní úpisy komunální a meliorační, jež vydává zemská banka království českého; komunální a železniční úpisy dlužní vydané moravskou bankou zemědělskou v maximální sumě 30 milionů zlatých; konečně železniční úpisy dlužní vydané zemskou bankou království českého v maximálním obnosu 50 milionů zlatých.

3. Kaucemi hypotečními, nebo

4. solidárními úpisy dlužními aspoň dvou kupců nebo továrníků příslušného okresu obchodní komory, ač-li požívají oprávnění úvěrního sami.

IV. Zjištění musí býti poskytnuto na celé období úvěrní, po případě na neurčitou dobu, bylo-li žádáno o úvěr na čas neurčitý. Úřady celní vedou o úvěru cel dovozních zvláštní rejstřík příjmů, účetní knihu úvěrní, v nichž otevře se každému oprávněnému zvláštní konto, dále vedou knihy splatnosti za účelem evidence daného uznání. Listiny zjišťovací, hypoteční, kauční, listiny o zástavě úvěrních papírů a listiny o ručení solidárním, kterýchžto listin potřebí jest k vydobytí úvěru celního, osvobozeny jsou od kolků; rovněž prosty jsou kolků i legalisace (úřední ověření) v těchto listinách nutná (výn. min. fin. ze dne 10. ledna 1894 č. 47.023). Dle přání žadatelova povoluje se úvěr čtvrtletní nebo půlletní v té způsobě, že má se clo dovozní ze zboží během jednoho měsíce došlého zaplatiti z pravidla až koncem třetího nebo šestého měsíce počítaje teprve od měsíce následujícího po dni, kdy došlo zboží osobu úvěru požívající. (Dojde-li tedy zboží ku př. 6. května, počítá se čtvrtletí nebo půlletí až od 1. června); placení čtvrtletní nebo půlletní může se díti ve stříbře místo ve zlatě ovšem s ažiem, které se platilo v době, kdy byl úvěr celní dán. Výše úvěru řídí se rovněž přáním žadatelovým, avšak s tím obmezením, že obnos smí býti vyměřen pouze okrouhlými, deseti dělitelnými čísly a nanejvýš obnášeti má polovinu sumy, kterou za předešlý rok žadatel splatil ve clech dovozních.

V. Splněny-li zákonem stanovené podmínky, povolují úvěr celní shora naznačené celní úřady jsouce zmocněny k tomu ministrem financí až do obnosu 15.000 zl.; úvěr celní od 15.000 zl. do 60.000 zl. mohou na základě téhož zmocnění poskytnouti zemská finanční ředitelstva; pokud jde o úvěr vyšší ještě, přísluší povolení ministru financí. Obnosy uvěřené mají povahu dávky zeměpanské. O zboží, pro něž má býti úvěr celní při dovozu dán, má předložiti žadatel úřadu celnímu kromě obyčejného prohlášení (nekolkovaného) písemné doznání (rovněž kolku prosté), jímž osvědčuje, že mu bylo vydáno zboží o tom a tom počtu kusů, toho a toho druhu, množství atd. s vytčením názvů a výměr sazby celní, kterýmžto doznáním dále prohlašuje, že cla nezapravil. Doznání toto podepsati musí vlastnoručně majitel firmy nebo v zastoupení jeho plnomocník povolaný k tomu na základě zvláštního plnomocenství písemného u úřadu celního chovaného. Jestliže uvěřený obnos není zaplacen ve lhůtě stanovené, nahraditi musí úvěrník nejen případné náklady spojené s vydobýváním uvěřeného obnosu, nýbrž vedle toho i 5% úroky z prodlení.

VI. Úvěr nelze poskytnouti oněm kupcům nebo továrníkům,

1. kteří uznáni byli vinnými zločinu, přečinu nebo přestupku ze ziskuchtivosti vznikajícího, nebo podloudnictví nebo nějakého těžkého přestupku důchodkového, nebo bylo-li proti nim zastaveno vyšetřování pro nedostatek důkazů;

2. o jichž jmění zahájen byl konkurs (ač-li kridatář v konkursním řízení nebyl uznán za nevinna činu trestného jemu za vinu kladeného) nebo o jichž solidnosti nebo solvenci není známo nic příznivého;

3. kteří v posledním správním roce splatili méně než 100 zl. cla dovozního u onoho úřadu, u kterého má jim býti úvěr poskytnut.

VII. Úvěr pomíjí uplynutím doby, na niž byl dán, zánikem firmy nebo zřeknutím se firmy, jíž úvěr poskytnut. Z úřední povinnosti odnímá se úvěr celní, nastoupí-li nějaká okolnost shora naznačená, která by povolení úvěru vylučovala, a pak tím, že uvěřený obnos se nezaplatí v čas.

Ve všech těchto případech musí se nadto ještě úřadu, u něhož úvěr udělen byl, hotově zaslati všechny dosud nesplacené uvěřené obnosy bez rozdílu splatnosti jich a to nejdéle do tří dnů počítaje dnem, kdy dotyčná osoba úředně byla vyrozuměna soudem nebo mimosoudně o tom, že se jí úvěr odnímá. Složeným úřadům celním (rakouským a saským) v Liberci a v Žitavě uděleno bylo výnosem min. fin. ze dne 2. ledna 1863 č. 69.760 zmocnění poskytovati úvěr při clech dovozních; platí tu ustanovení u všeobecného uvěru běžná s tou však úchylkou, že úřady tyto mohou poskytnouti celní úvěr jen tomu, kdo v uplynulém právě roku odvedl 900 zl. (600 tolarů) dovozního cla, pokud se týká, licenčních poplatků a přirážek ku dani potravní a mohou se kreditovati obnosy od 10 zl. (5 tolarů) nahoru; menší cla dovozní, částky cla, jimiž by se překročila dovolená výše úvěru, dlužno ihned hotově zapraviti. Výnosem min. fin. ze dne 5. července 1872 č. 37.953 upraven byl úvěr celních poplatků poskytnutý správám železničním u vnitrozemských úřadů celních. Úvěr tohoto druhu liší se jmenovitě od předešlých druhů úvěru tím, že tu úřady celní zapisují veškeré obnosy za cizí osoby správami drah během měsíce při vyclívání zaplacené, dále povinná cla, vedlejší poplatky bez rozdílu výše (tedy i v obnosu nedosahujícím 50 zl.) do zvláštního rejstříku (»záznam úvěrů«) poukazujíce je pak na sklonku měsíce úhrnným obnosem na základě doznání vyhotoveného správou dotyčné dráhy ku složení u hlavního celního úřadu v Praze nebo ve Vídni, kde se nachází hlavní pokladna dotyčné správy drah (poukázka ta činí se zvláštním průvodním listem). Na to složí hlavní pokladny příslušných správ splatná cla v ustanovené lhůtě u jmenovaných celních úřadů hlavních a tam teprve se děje vlastní súčtování v rejstříku o přijatých clech. K žádosti příslušných kruhů povolilo též ministerstvo financí, aby se obnosy cla, na něž úvěr poskytnut byl, splatiti mohly u jiných úřadů celních.

Úvěr státní.

I. Část všeobecná.

1. Hospodářství státní jest odkázáno jako kterékoli jiné hospodářství na úvěr. Avšak zvláštního rázu nabývá tento druh úvěru tím, že jest tu zvláštní podmět závazku, zvláštní výše i způsob tohoto závazku, způsob jeho uspokojení a zjištění. Přečetné jsou toho důvody, že státu potřebí jest pracovati s výhodami úvěru. Jestiť jednak správa státu nucena v provádění úkolů svých vcházeti v různé závazky, s nimiž namnoze souvisí již dle zvyklostí obchodních úvěřování. Dluhy tohoto způsobu jsou dluhy správními a neliší se hrubě od podobných dluhů hospodářské správy soukromé. Jednotlivá odvětví státní správy zmocněna jsou k závazkům takovýmto již základem svého poslání a zmocnění všeobecného, jakéž předpokládá úspěšné a všeobsáhlé sledování určitých těchto odvětví správních. Nutnost závazků těchto však plyne i z mimořádných vydajů, jež uhraženy nejsou řádnými příjmy, nebo když nastane neshoda mezi řádnými vydaji a řádnými příjmy (tzv. deficit budžetový, rozpočtový). Tu vypomáhá si stát zápůjčkami a právě tak vznikají státní dluhy v užším smyslu, někdy též nazvané dluhy finančními. Spor o to, zda má to pro stát jakýsi účel uzavírati dluhy, vztahuje se vlastně ku dluhům finančním, tedy k státním dluhům v užším slova smyslu. Dluhům těmto nepřejí mnozí zejména pro ten případ, když činí se dluhy v cizozemsku, spatřujíce v tom vázanost státu na cizině a jakousi nezdravou nehybnost s tím nutně spojenou. A jiní